

Valitusasian käsittelyn viivästyminen sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnassa

KANTELU

Kantelija on 22.11.2021 oikeuskanslerille osoittamassaan kantelussa arvostellut valituksensa pitkää käsittelyaikaa sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnassa. Valituksen käsittely oli tuolloin kestänyt jo yli vuoden, vaikka kantelijan saaman tiedon mukaan asian käsittely muutoksenhakulautakunnassa kestää 8-10 kuukautta.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on 12.1.2022 siirtänyt oikeuskanslerin käsiteltäväksi kantelijan eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittaman samaa asiaa koskevan kirjoituksen.

SELVITYS

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta) on antanut asiasta siltä pyytämäni 10.2.2022 päivätyn selvityksen, joka lähetetään tämän päätöksen mukana tiedoksi kantelijalle.

Selvityksen mukaan kantelijan valitusasia oli tullut vireille muutoksenhakulautakunnassa 28.10.2020. Asian käsittely oli alkanut kolme kuukautta myöhemmin 29.1.2021, jolloin se oli siirretty muutoksenhakulautakunnan notaarin valmisteltavaksi. Valmisteluvaiheen osalta asia oli tullut valmiiksi 1.2.2021.

Asia oli siirretty käsiteltäväksi esittelijälle 19.5.2021. Esittelijä oli laatinut asiaan ratkaisuesityksen 2.6.2021 ja samana päivänä siirtänyt asian odottamaan ratkaisustuntoon siirtämistä. Hän oli edelleen siirtänyt asian muutoksenhakulautakunnan jaoston jäsenille ratkaistavaksi 25.11.2021. Asia oli ratkaistu 15.12.2021 ja päätös postitettu kantelijalle 17.12.2021.

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta on 14.11.2022 lähettänyt täydennyksenä esittelijältä sähköpostitse saadun selvityksen sekä selostuksen hänen suullisesti asiasta antamastaan selvityksestä.

RATKAISU

Arviointi

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Selvityksen mukaan kantelijan saamaa tietoa asian tavanomaisesta käsittelyajasta, 8-10 kuukautta, voidaan pitää oikeana, sillä työmarkkinatukiasian keskimääräinen käsittelyaika oli ollut sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnassa 263 päivää vuonna 2021. Muutoksenhakulautakunnassa on ollut jonkin verran ruuhkaa, sillä vuonna 2020 valitusasioiden määrä oli kasvanut huomattavasti muun muassa koronapandemiaan liittyvistä syistä. Valitusmäärien taasaannuttua vuoden 2021 aikana asioiden keskimääräinen käsittelyaika tulee selvityksen mukaan kuitenkin laskemaan vuoden 2022 aikana.

Kantelijan asian käsittelyaika on ollut 416 päivää asian vireille tulosta päätöksen postittamiseen. Asioiden suuren määrän vuoksi sen käsittely oli voitu aloittaa vasta yhdeksän viikon kuluttua asian vireille tulosta 29.1.2021. Asian valmisteluvaiheessa ei ole ollut viivytystä ja se oli valmistunut 1.2.2021.

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnassa asiat ratkaistaan lähtökohtaisesti niiden saapumisjärjestyksessä. Edellä sanotun ruuhkautumisen vuoksi asia oli voitu jakaa esittelijälle vasta noin 15 viikon kuluttua edellisen vaiheen valmistumisesta eli 19.5.2021. Esittelijä oli käsitellyt asian noin kahdessa viikossa valmiiksi 2.6.2021, mitä voidaan selvityksen mukaan pitää tavanomaisena käsittelyaikana. Tämän jälkeen asiaa ei kuitenkaan ollut siirretty edelleen muutoksenhakulautakunnan jaostolle käsiteltäväksi ennen kuin 25.10.2021. Kyseistä noin 4,5 kuukauden aikaa, jona asian käsittelyä eteenpäin vieviä toimenpiteitä ei ollut lainkaan tehty, on selvityksessä pidetty normaalista poikkeavana.

Asian esittelijältä oli pyydetty selvitystä asian käsittelystä. Esittelijän antaman selvityksen mukaan saatuaan kantelijan asian käsitellyksi hän oli päättänyt katsoa asiaa vielä myöhemmin uudelleen. Tämän jälkeen asia oli häneltä kesäloman ja muutoksenhakulautakunnan istunto-
tauon aikana kuitenkin unohtunut ja hän oli huomannut siirtää asian eteenpäin jaoston käsiteltäväksi vasta syksyllä 2021. Esittelijän mukaan kyse on ollut hänen virheestään asian käsitel-
lyssä. Muutoksenhakulautakunnan mukaan asiasta hankitun selvityksen perusteella voidaan todeta, että asian käsittely on viivästynyt useita kuukausia verrattuna muutoksenhakulautakun-
nan keskimääräiseen käsittelyaikaan ja että viivytykselle ei ole ollut asiallisia perusteita.

Muutoksenhakulautakunnan ilmoittaman mukaan esittelijää on muistutettu asiasta sekä siitä, että hänen tulee seurata lautakunnassa käytössä olevaa niin sanottua rästilistää, jolle nousevat automaattisesti asiat, joiden käsittelyaika on muodostumassa tavanomaista pitemmäksi. Asi-
asta oli selvityksen mukaan lisäksi muistutettu yleisellä tasolla säännöllisesti myös muuta muu-
toksenhakulautakunnassa asioita käsittelevää henkilökuntaa.

Totean, että vakiintuneen laillisuusvalvontakäytännön mukaan muutoksenhakuelin ei voi päte-
västi vedota ruuhkautuneeseen työtilanteeseen asian käsittelyn viipyessä, vaan sen on pyrit-
tävä huolehtimaan siitä, että sillä on tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen osoitetut resurssit
ja toimivat työtavat kulloisessakin tilanteessa.

Kantelijan työmarkkinatukiasian kokonaiskäsittelyaika (416 päivää) on poikennut huomattavasti
kyseisen asiaryhmän keskimääräisestä käsittelyajasta (263 päivää) muutoksenhakulautakun-
nassa. Muutoksenhakulautakunnan ruuhkautuminen on vaikuttanut kantelijan asian käsittelyyn
eri vaiheissa kuten asian siirtämiseen notaarin valmisteltavaksi ja edelleen valmisteluvaiheen
päätyttyä asian siirtämiseen esittelijän käsiteltäväksi. Saatujen selvitysten perusteella lisäksi
asian siirtäminen muutoksenhakulautakunnan jaostolle oli vielä esittelijän virheen vuoksi pitkit-
tynyt.

Arvioni mukaan muutoksenhakulautakunta ei ole selvityksessään esittänyt kantelijan asian
poikkeuksellisen pitkälle käsittelyajalle oikeudellisesti hyväksyttäviä syitä. Kantelijan asian kä-
sittely muutoksenhakulautakunnassa on edellä todetun perusteella aiheettomasti viivästynyt.
Käsittelyaikaa ei voida pitää kantelijan kannalta kohtuullisena.

Toimenpiteet

Kiinnitän sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan sekä sen esittelijän huomiota pe-
rustuslaissa jokaiselle turvattuun oikeuteen saada asiansa käsitellyksi ilman aiheetonta viivy-
tystä.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Irma Tolmunen